MOZI VAGY KLUB?

Annak idején sokan örömmel üdvözölték a veszprémi közművelődés egyik jelentősnek és hasznosnak ígérkező színfoltját: a filmklubot. Ma már a feledés homályába merült, csupán a néhányszáz tag rendszertelen filmlátogatása és a kéthetenkénti filmvetítés jelzi, hogy ilyen is létezik Veszprémben.

Sajnos, az akkori ígéretek — a filmklub működését illetően — nem váltak valóra. Célját nem érte el — ez idáig. Közel se töltötte be azt a feladatot, amelyet a város kulturális közvéleménye várt. Célját annak idején sokan és sokszor hangoztatták, s ez a cél teljes mértékben megfelelt a szocialista kultúra megteremtéséhez szabott normáknak.

Szükségtelen hosszabb fejtegetésekbe bocsátkozni, hogy milyen helyet foglal el a film a művészetek között. Fontos. Gazdag története van —, amely annak ellenére, hogy időben meglehetősen rövid — rendkívül sokat mondhat a huszadik század kultúrájának fejlődéséről. Ma már feltétlenül az általános műveltség velejárójaként kell említeni a filmművészetben való jártasságot.

A világ filmművészetének egyre több és több kiemelkedő alkotása van, kifejezőkészsége, tömeghatása nagymértékben befolyásolja az emberi gondolkodásmódot, esztétikai ízlést.

A filmklub célja lett volna, hogy tagjait mindezekkel megismertesse, az átlag mozilátogató igényénél magasabb színvonalú filmkultúrát terjesszen. A múzeális értékű filmek ne csupán kuriózumok legyenek, a néző ne kizárólag azért legyen kíváncsi egy-egy ritkaságszámba menő filmre, mert Rudolf Valentinót, Harry Baurt, vagy Hedy Lamart látja a film vásznán. A klub célja lett volna, hogy népszerű ismertetésekkel, vitákkal, ankétokkal élővé tegye a filmművészet legjobb alkotásait, formálja a közönség esztétikai ízlését. őrködjön az igény eszmei és művészi tisztasága felett.

Nagyjából ez lett volna az elsődleges cél, legalábbis az ígéret ez volt. Természetes, hogy mindez sok-sok türelmet, lelkiismeretes munkát, és nemegyszer a népszerűtlenség vállalását is jelenti.

Már az akkori tömeges jelentkezés is előrevetette a gyanút, hogy a filmklub lényegileg egy újabb mozi lesz a városban. Sajnos, ez a gyanú a későbbiek folyamán beigazolódott. Tény, hogy a jelenlegi három-négyszáz tag közül akad negyven-ötven olyan, aki a múzeális értékű filmek szórakoztatása mellett elsősorban az egyetemes filmkultúrával akar megismerkedni. Természetesen nem az ő hibájuk, hogy a veszprémi filmklubban mindebből csak a film megtekintését kapják. Jobb híján.

Az első esztendőben — a Színház és Filmtudományi Intézet sokat ígérő bejelentései ellenére — mindössze kétszer tartottak bevezető előadást a vetítések előtt. Bevallhatóan nem sok eredménnyel. Valamennyire javult ugyan a helyzet ebben az esztendőben, de most is csak néhányperces bevezető előadás erejéig. A legutóbbi filmklub előadás előtt például az elhadart bevezető ismertetést a mintegy kétszázötven hallgató közül talán ha tizen figyelték. Igy, ilyen sematikusan nem lehet lekötni a közönség figyelmét.

A filmklub körüli hibák oka nem elsősorban a klub vezetősége, hanem a Színház és Filmtudományi Intézet. A jelek szerint a vidéki filmklubok pusztán anyagi bevételi forrást jelentenek az intézet számára. Mert mi mást bizonyítana, hogy a költségeken kívül — tehát az összes nettó bevétel — az intézeté. Egyszer jöttek Veszprémbe ellenőrizni és „segíteni", de akkor is kizárólag az anyagi ügyek után „érdeklődtek." A klub vezetői nem emlékeznek arra, hogy valaha is szakmai segítséget nyújtottak volna a filmklub vezetéséhez. Természetesen kivéve a vetítésekre küldött előadókat, bár a néhányperces felolvasásokat olcsóbban is meg lehetne oldani, mint Budapestről vidéki kiküldetéssel, szállodával és tiszteletdíjjal.

A klub vezetősége végeredményben látja, hogy mit kell tennie, de erejénél fogva tehetetlen. Láthatólag a veszprémi művelődési otthon egyik részlege, de a művelődési otthonban a jelek szerint ez idáig kevéssé számoltak a filmklub jelentőségével.

Szó sincs arról, hogy e néhányszáz állandó látogatóból filmesztétikusokat kell nevelni. Ezt senki sem várja a filmklubtól. Azt azonban igen, hogy céljának, fontosságának megfelelően gazdagabb, tartalmasabb programmal működjön. Az elkövetkezendő időkre vonatkozó tervek ugyancsak dicséretesek, de a kezdetkor se volt hiány szép tervekben. Az emberek igénye egyre jobban a filmkultúra felé fordul, a klubban is. Nemegyszer megtörténik, hogy a fővárosból küldött előadót szünetben, vagy vetítés végén külön is felkeresik, tájékoztatást kérnek a film egyéb vonatkozásairól, vagy éppen a filmművészet más dolgairól. Ezt az igényt pedig okvetlenül ki kell elégíteni. Nem a szünetben, nem az érdeklődők viszszautasíthatatlan kívánságára, hanem a klub alapvető feladataiból eredően. S ezt az igényt megfelelő méretekre tervezve kell kielégíteni.

Természetesen nem arról van szó, hogy a filmklub megszüntetését bárki is felvetné, de szervesen be kell építeni a város közművelődésébe. Hamarosan olyan feltételeket kell teremteni, hogy a veszprémi filmklub fontosságához méltó helyet szerezzen a kulturális tennivalókban. Ehhez pedig feltétlenül többet vár a Színház és Filmtudományi Intézettől.

(—y)

Fénycső helyett holdvilág...

Nem is említenénk meg a veszprémi Kiss Lajos lakótelepi éjszakai sötétséget, ha sorozatosan meg nem ismétlődne. Két héttel ezelőtt ugyanis három-négy napon át a telep szép és korszerű fénycsővilágítása este 11 óra tájban kialudt. Bosszantott bennünket a dolog, azután napirendre tértünk felette.

Először a javításra gondoltunk, de elvetettük, mert nappal a szerelők is nyugodtabban dolgozhatnak, mint a vaksötétségben. Azután arra is gondoltunk, hogy az Áramszolgáltató Vállalat borsot akar törni a telepiek orra alá: hadd bukdácsoljanak a sötétben, a felszedett úttest és járda kövei között. De ezt is elvetettük, mert nem tételezzük fel a vállalat rosszindulatát.

Végül a takarékosság jutott eszünkbe. Igen, takarékoskodnak, s korai hazatérésre és lefekvésre akarják szoktatni a telep lakóit. E nemes törekvést méltányolni lehet, mert gondolnak az emberek pihenésére, és nem utolsósorban a vállalat érdekeire — már mint a takarékosságra.

Két hétig azután megszüntek a sötét telepi éjszakák, már úgy látszott, hogy felfüggesztették a takarékosságot. Csütörtökön éjjel azonban ismét bevezették. Bizonyára a holdvilágot is számításba vették, mert hála a közelgő teliholdnak, jócskán világít ezekben a napokban.

Tiszteljük a vállalat takarékossági törekvéseit, azonban úgy tudjuk, hogy a város közvilágítási költségvetésében ez a takarékosság nem szerepel. Magyarán mondva, a telep sötét óráit is kifizetik a vállalatnak. Ezek után javasolnánk: más módot keressenek az Áramszolgáltatónál a takarékosságra.

(Máthé)

Hajóipari konferencia Balatonfüreden

Tegnap országos hajóipari konferencia kezdődött Balatonfüreden.

A Gépipari Tudományos Egyesület Hajóipari Szakosztályának a Kohó- és Gépipari Minisztérium Hajóipari Igazgatóságának támogatásával rendezett konferenciája két napig ülésezik.

A konferenciát Gönczöl Géza, a Kohó- és Gépipari Minisztérium hajóipari igazgatója nyitotta meg. A két napon több előadást hallanak a részvevők. Szenkovits Mihály, a Kohó- és Gépipari Minisztérium Hajóipari Igazgatóságának főmérnöke „A magyar hajóépítés szerepe az ország gazdasági fejlődésében", Balogh Béla egyetemi tanár, a Dej Hajógyár főkonstruktőre „Hajótípusok kialakítása a magyar hajóipar viszonyainak figyelembevételével", Bánki Endre, az Óbudai Hajógyár főkonstruktőre „A hajógépészet időszerű kérdései" és Lukács József, az Óbudai Hajógyár elektromos szerkesztésének osztályvezetője „Villamosság a hajóiparban" címmel tartott, illetve tart előadást.

Szombaton délután a konferencia részvevői megtekintik a Balatonfüredi Hajógyárat, ahol Benkő Andor, a gyár főmérnöke mutatja be és ismerteti a vendégekkel a vállalat gyártmányait.

Új könyvek szeptemberben

Általában csak az ünnepi könyvhetek alkalmával figyel fel a közvélemény könyvkiadásunk eredményeire, pedig minden hónap új és új remekművekkel gazdagítja könyvkiadásunkat.

Szeptemberben a Táncsics Szakszervezeti Könyvkiadó több hasznos, közérdekű kiadványt jelentetett meg. A Kis Technikus sorozatban látott napvilágot a **Kézimunka** című könyv, amely a tiztizennégy éves lányok részére nyújt bő ismereteket a kötéshez és a horgoláshoz. A könyv illusztrálva bemutatja — a részben már elfelejtett — népi hímzéseket is.

Ugyancsak a Kis Technikus sorozatban jelent meg a **Kis villanymotorok házi készítése** c. könyv, amelyben a szerzők elsősorban az elektromágnesek sajátosságaival ismertetik meg az olvasót, továbbá megjelent a **Kis hangerősítő** ötödik, a **Kis rádiókészülékek építése, működése** című könyv hetedik kiadása, ugyancsak ebben a sorozatban.

A Táncsics Kiadó e havi érdekességei közé tartozik a **Magvetők** című kötet, amely azokról szól, akik a régi Magyarországon, az első világháború előtt álltak a munkásmozgalom zászlaja alá. A kötetben Bogár Ignácról, Czóbel Ernőről, Fiedler Rezsőről, Latinka Sándorról és Nyisztor Györgyről talál az olvasó — többek között — irodalmi portrét.

A szépirodalmi kiadók is számos nagyértékű könyvvel gyarapították a magyar könyvkiadást. Megjelent Gelléri Andor Endre novellagyűjteménye **Varázsló segíts** címmel, a Zola sorozatban pedig a **Párizs gyomra** című regény. Új kiadásban jelent meg az Európa kiadónál a **Si King, Dalok könyve**, és a Gondolat Kiadónál Eve Curie **Madame Curie** című életrajza.

A Modern Könyvtár újdonsága Fryd **A hóhér nem vár** című antifasiszta regénye, a Janus könyvek sorozatában pedig angol-magyar nyelven jelent meg Catherine Mansfield **Az öbölben** című elbeszéléskötete.

A Szépirodalmi Kiadónál adták közre Illés Béla színpadi alkotását, a **Szivárványt**, amely a Néphadsereg Színházban forró sikert aratott. A Magyar Helikon kiadásában pedig Pu Szung-ling **Furcsa históriák** című könyvét adták ki.

OVALOV:

A rézgomb

26

Bűnügyi történet a kémek aknamunkájáról a háború alatt

Meg volt győződve arról, hogy fölém kerekedett, és azt hitte, hogy ez tört le engem. Szerettem volna meghagyni ebben a hitében.

— Hagyjon békében! — mordultam rá színleg gorombán. — És hagyjon magamra!

— Természetesen — egyezett bele azonnal. — Majd este újra meglátogatom magát.

Elment, én pedig újra felmentem a lakásba.

Valóban vágyódtam a magányra. Át kellett gondolnom az egész jövőbeli magatartásomat. Elérkezett a cselekvés ideje, és kétségbeesetten törtem a fejemet, hogy hogyan tudnám a feltétlenül szükséges kapcsolatokat megteremteni

S ahogy ez lenni szokott, amíg azon tépelődtem, hogy az idegenek között miként bukkanok az enyéimre, az enyéim is kerestek engem, és valami titokzatos jelről felismerték bennem saját emberüket.

6. A TEJESKANNÁK KÖZÖTT

Hazatérésem után hamarosan Márta lépett a szobába, és jelentette, hogy egy férfi keres.

Kimentem az előszobába.

Ismeretlen ember várt rám.

— Hát ez meg kicsoda? — gondoltam, a látogatóra pillantva.

Aránylag fiatal férfi volt, nyílt és becsületes arcú, tekintetébe egy kis — mondhatnám felesleges — lágyság vegyült. Körülbelül olyan korú lehetett, mint én, vagy talán valamivel idősebb, igen drága öltönyt viselt, és kitűnő, őszibarackszínű filckalapot.

Az ismeretlent inkább rokonszenvesnek találtam, mint ellenszenvesnek, mégis gyanút keltett bennem. Nyomban szimpatikussá vált, ugyanakkor azonban volt valami mesterkélt az egész megjelenésében.

Kérdően néztem rá.

— Berziny úrhoz van szerencsém? — kérdezte lettül, bár kiejtésén érezhető volt, hogy nem beszéli tökéletesen a nyelvet.

— Mondjuk — feleltem. — Mit óhajt.

Körülnézett, de hála Blake nevelésének, Márta már eltünt.

— Volna mód arra, hogy házon kívül beszélhessek önnel? — kérdezte. — Úgy talán jobb lesz...

Az utóbbi időben a titkok olyan tömkelegében éltem, hogy már semmin sem csodálkoztam. Minden talányt úgy fogadtam, mint egy természetes láncszemet a további események láncolatában.

— Kérem — mondtam, és kalapom után nyúltam. — Sétálunk egyet.

Úgy mentünk végig az utcán, mint két lézengő semmittevő.

— Talán beszélhetnénk angolul — ajánlotta útitársam, és nyomban kifogástalan angolságra tért át. — Örülök, hogy megtaláltam önt.

— Kicsoda ön, és mit kíván tőlem? — szakítottam félbe szigorúan.

— Igen kellemes, ha az ember megtalálja azt, akit keres — folytatta az ismeretlen, kitérve az egyenes válasz elől.

— Ki ön? — ismételtem. — Mit kíván tőlem?

— Nem volna szüksége sofőrre? — hangzott ekkor útitársam váratlan kérdése. — Nagyon nehéz jó sofőrt találni most, amikor mindet behívták katonának.

A fiatalember kitűnően beszélt angolul. Ebből arra következtettem, hogy Blake ama valóságos titkos ügynökei közül való. Az ismeretlen szavai mögött valószínűleg jelszó rejtőzött, de hát azt én nem ismertem, mint ahogyan a választ sem tudtam rá. Szótlanul lépkedtem a fiatalember mellett, és azon töprengtem, hogy melyik mondat a jelszó: „Igen kellemes, ha az ember megtalálja azt, akit keres," Vagy a „Nem volna szüksége sofőrre?"

Az idegen ezalatt folytatta a beszélgetést.

— Igazán szerencsém volt — mondotta —, tudniilik lúdtalpam van, és megszabadultam a katonaságtól.

Kiértünk a parkba.

— Leülünk? — kérdezte az útitársam. Letelepedtünk. Körülnézett, senki sem volt a közelben.

— Hát akkor ismerkedjünk meg — szólalt meg oroszul. — Zseleznov kapitány vagyok.

Egy provokátortól ez meglehetősen naív fogás lett volna, mégis résen kellett lennem, mert sohasem lehetett tudni, hogy nem keltett-e gyanút magatartásom a németekben, és nem küldtek-e hozzám valakit, hogy próbára tegyenek.

— Nem értem, amit mond — válaszoltam angolul. — Milyen nyelven beszél?

— Ugyan, hagyja már abba, senki sem hall bennünket — mondotta egyszerűen és közvetlenül az ismeretlen, aki Zseleznov kapitánynak mondta magát. — Tudom, hogy ön Makarov őrnagy, és ezért kerestem fel.

— Nem értem — ismételtem, megint csak angolul. — Mit kíván tőlem?

— Ne tartson semmitől, Makarov elvtárs — nyugtatgatott az idegen továbbra is oroszul. — Igazán nem hall itt minket senki.

El sem mondhatom, milyen jólesett végre hazai beszédet hallani, és bár az égből pottyant ismeretlen magatartása túl naivnak tűnt ahhoz, hogy provokátort sejtsek benne, mégis — ahogyan mondják — derült égből is lecsaphat a villám, nem akartam hiába kockáztatni a fejemet.

— Kérem, fejezzük be ezt az értelmetlen beszélgetést — mondtam szárazon, továbbra is angolul. — Ön igen gyanútkeltően viselkedik, és a leghelyesebb volna, ha átadnám a Gestapónak.

A titokzatos idegen azonban makacs ember volt, és nem tágított.

— Makarov elvtárs, én mindent tudok önről — mondta könyörögve. — Önt Andrej Szemjonovicsnak hívják, a mi vezérkarunk munkatársa, itt Rigában el akarták tenni láb alól, sőt, halottnak is hitték. Zsernov ezredes küldött.

Mindaz, amit mondott, tökéletesen fedte a valóságot, mégsem volt a fiatalemberhez bizalmam. Az ellenséges ügynökök sem tökfilkók, s ha engem meg tudtak ölni, miért ne próbáljanak becsapni?

— Vagy beszél velem olyan nyelven, amelyen én is értek, vagy rendőrt hívok! — rivalltam rá.

Társam bosszúsan nézett rám.

— Ön vagy túlontúl óvatos, vagy nem az, akihez küldtek — fordította újra angolra a szót. — Zsernov ezredes nagyon el lesz keseredve.

— Ki az a Zsernov ezredes?

(Folytatjuk)